MAJANDUS- JA
KOMMUNIKATSIOONI-
MINISTEERIUM

Välisinvesteeringu usaldusväärsuse hindamise seadus

Juuni 2023

Tutvustus

- Seaduse eesmärk
- Seos ELi õigusega
- Välisinvesteeringu ja välisinvestori mõisted
- Sihtettevõtjad
- Loa taotlemine, sh nõuded taotlusele
- Loamenetlus ja otsused
- Riiklik järelevalve

Seaduse eesmärk

Kindlaksmääratud majandusvaldkondadesse tehtavate välisinvesteeringute kontroll, et tagada:

- Eesti ja muu ELi liikmesriigi **julgeolekule ja avalikule korrale negatiivse mõju ärahoidmine;**
- riigi toimimise seisukohalt **oluliste huvide kaitse**, sh
  - eluliselt tähtsate teenuste toimepidevus,
  - kaupade kättesaadavus,
  - tarnekindlus,
  - kriitilise taristu kerksus.

Seaduse seos ELi õigusega

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2019/452, millega luuakse Euroopa Liitu tehtavate välismaiste otseinvesteeringute taustauuringute raamistik, rakendatakse alates 11.10.2020.
- Riigisisesed välisinvesteeringute hindamise regulatsioonid on 2022. a seisuga olemas 18 ELi liikmesriigis, 8 riigis on need koostamisel.

Hindamisele kuuluvad välisinvesteeringud

- Otsese või kaudse **olulise osaluse omandamine** - üldjuhul vähemalt 10 % osaluse, häälte vm osalusega väljendatavate õiguste saamine, ka osaluse saamine, mis võimaldab olulist mõju juhtorganite üle (VPTS § 9).
- Otsese või kaudse **kontrolli saamine sihtettevõtja** üle kas kontrolliva osaluse (50 % + 1 hääl) kaudu või muul viisil (nt hääletuskokkulepped, veto-õigused) (VPTS § 10).
- **Sihtettevõtja osa omandamine** (ettevõtte, käitise või vara omandamine, mis on tegutsemiseks vajalik sihtettevõtjale).

Välisinvestor

1. Füüsiline isik:
    - kellel on kolmanda riigi kodakondsus,
    - kellel on mitu kodakondsust, millest vähemalt üks on kolmanda riigi kodakondsus, või
    - kes on kodakondsuseta.
2. Ettevõtja, kes on asutatud kolmandas riigis.
3. Ettevõtja, kes on mõne eelnimetatud isiku kontrolli all.

Kolmas riik - riik, kes ei ole Euroopa Liidu liikmesriik.

Sihtettevõtjad 1

(ettevõtjad, kelle tegevus on oluline riigi julgeoleku ja avaliku korra seisukohast, ca 330)

1. Elutähtsa teenuse osutajad

Elutähtsad teenused:

- elektriga varustamine;
- maagaasiga varustamine;
- vedelkütusega varustamine;
- kaugküttega varustamine (üle 10 000 elaniku);
- vee- ja kanalisatsiooniteenustega varustamine (üle 10 000 elaniku);
- riigi ja kohalike teede (üle 10 000 elaniku) korrashoid;
- telefoni-, mobiilside- ja andmesideteenused;
- elektroonilise isikutuvastuse ja digiallkirjastamise teenused;
- vältimatu arstiabi teenused;
- makseteenused ja sularaharinglus.

Sihtettevõtjad 2

2. Äriühing, milles riik omab olulist osalust

3. Sõjalise ja kahesuguse kasutusega kauba tootja, riigiasutusele tarnija või sellise kaubaga seonduva tehnilise abi osutaja.

4. Üleriigilise tele- ja raadioteenuse osutaja, tellitava audiovisuaalmeedia teenuse osutaja, trükimeedias ja internetis uudiste, ajalehtede ja ajakirjade kirjastaja, kelle aastane käive vastavas valdkonnas ületab 3 miljonit eurot.

5. Geoloogilise uuringu või kaevandusloa omaja põlevkivi või kriitilise tähtsusega toorme osas.

6. Ettevõtja, kellega on sõlmitud riigi tegevusvaru hoiuleping või delegeeritud varu leping.

Sihtettevõtjad 3

7. Alalise riigikaitseobjekti omanik.

8. Riigiside toimimist tagava taristu ja ringhäälinguprogrammi edastamiseks vajaliku taristu omanik.

9. Avalikku raudteed majandav raudteeinfrastruktuuri-ettevõtja.

10. Sertifitseeritud lennuvälja või kopteriväljaku käitaja, aeronavigatsiooniteenuse osutaja.

11. Üleeuroopalisse transpordivõrku kuuluva meresadama pidaja.

Välisinvesteeringu loa taotlemine

- Välisinvesteeringu loa taotlemise aeg - pärast välisinvesteeringu aluseks oleva lepingu sõlmimist või muu tehingu tegemist, kuid enne välisinvesteeringu lõpuleviimist; erandiks väärtpaberite börsitehingud.

- Taotlejaks on välisinvestor

- Taotlus tuleb esitada Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile

Välisinvesteeringu loa taotlus 1

Täpsemad nõuded andmetele kehtestatakse ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri määrusega:

1) välisinvesteeringu andmed (sh tehingu/tehingute kirjeldus ja lõpuleviimise aeg, ligikaudne väärtus, rahastamise allikas, osaluse või kontrolli omandajale kuuluvad hääled enne ja pärast tehingut);

1) sihtettevõtja andmed (sh kontaktandmed, majandustegevuse kirjeldus, omandistruktuur);

Välisinvesteeringu loa taotlus 2

3) välisinvestori andmed (sh kontaktandmed, omandistruktuur, tegelik kasusaaja, majandustegevuse kirjeldus).

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/452 alusel ettenähtud ingliskeelne teavitusvorm.
- Välisinvesteeringu aluseks olevad dokumendid.
- Registriväljavõtted teiste riikide registritesse kantud juriidiliste isikute kohta.

Loamenetlus 1

- Välisinvesteeringu loa annab TTJA.
- Välisinvesteeringu loa andmise peab eelnevalt kooskõlastama erinevate valitsusasutuste (KaM, MKM, RaM, SiM, VäM, KAPO, PPA, RAB, TTJA, VLA, Riigikantselei) esindajatest koosnev välisinvesteeringukomisjon.
- Komisjoni töökord kehtestatakse VV määrusega
- Kooskõlastuse andmiseks peavad kõik komisjoni liikmed olema seisukohal, et välisinvesteering ei ohusta Eesti või muu Euroopa Liidu liikmesriigi julgeolekut või avalikku korda.

Loamenetlus 2

Tähtajad:

1) 30 kalendripäeva

2) + 90 kalendripäeva.

- mõju hindamiseks
- teine ELi liikmesriik või Euroopa Komisjon on teatanud kavatsusest esitada märkused

3) + 60 kalendripäeva, kui on vaja rääkida läbi loa kõrvaltingimuse üle.

Mõju hindamine

Välisinvesteeringu usaldusväärsuse hindamisel kaalutakse eelkõige asjaolusid, mis seonduvad:

1) **välisinvestoriga** (nt kas investorit kontrollib kolmanda riigi riigiasutus või kaitsejõud, või on ta seotud julgeolekut või avalikku korda ohustava tegevusega),

2) **sihtettevõtja majandustegevusega** (nt milline on sihtettevõtja olulisus ja haavatavus asjakohases valdkonnas) ning

3) **asjakohase majandusvaldkonnaga** (nt asendustoodete või -teenuste olemasolu).

Otsused

- Komisjon kooskõlastab välisinvesteeringu loa andmise ning TTJA annab välisinvesteeringu loa, kui välisinvesteering ei ohusta Eesti või muu Euroopa Liidu liikmesriigi julgeolekut ja avalikku korda.
- Välisinvesteeringu luba võib sisaldada kõrvaltingimust, mis kohustab välisinvestorit või sihtettevõtjat võtma Eesti või muu Euroopa Liidu liikmesriigi julgeoleku või avaliku korra ohustamise vältimiseks meetmeid.
- Välisinvesteeringu luba ei anta, kui see **ohustab Eesti või ELi liikmesriigi julgeolekut või avalikku korda**.

Järelevalve

- Riikliku järelevalve teostaja on Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet.
- Korrakaitse seaduse alusel (erimeetmed §-des 30–32 ja 49–51).
- Ettekirjutus loata välisinvesteeringu tegemise ja loa tingimuste rikkumise korral.

Jõustumine

Seadus jõustub **1. septembril 2023.**